

Debreczeny Csaba fölényes eleganciával megfelel musicalbonvivánnak is (játsszik is ilyet a Madáchban). A szintén szakavatott Für Anikóval s a többiekkel együtt rövid úton csúcsra járatnak bennünket, s mi műfajazonos musicalnézői tapssal és hangorkánál köszönjük meg a vicces élményt.

Csak hát az a mérhetetlen csalódás, hogy bálna nem volt...! Pedig a neten (ahol az előadás stílszerű, frappáns, jó humorú felvevétele zajlott a kihagyhatatlan blogon) láttam, hogy szemfüles leendő nézők látták Dömötör András rendezőt, amint látja, hogy a Madách térre megérkezik a produkció számos állatszereplője, s szemben épp áthúznak egy bálnát...

KIHAGYHATATLAN – BULVÁRVARIETÉ (Örkény Színház)

A társulat improvizációinak felhasználásával írta: Tasnádi István, Várady Zsuzsa és Dömötör András.

Munkatársak: Horgas Péter, Kovács Andrea, Bodor Johanna, Márkos Albert, Szemenyei János, Pető József, Kanizsai Zita, Hérics Anna, Skrabán Judit, Várady Zsuzsa. **Rendező:** Dömötör András

Szereplők: Bíró Kriszta, Csujka Imre, Debreczeny Csaba, Für Anikó, Gálffi László, Hámori Gabriella, Kerekes Éva, Kerekes Viktória, Mácsai Pál, Máthé Zsolt, Pogány Judit, Polgár Csaba, Szandtner Anna, Takács Nóra Diána, Gyabronka József m. v., Mészáros Béla m. v., Ficza István e. h.

Herczog Noémi

Ördög vigye

CHRISTOPHER MARLOWE: DR. FAUSTUS

Legyen Marlowe-ból valóság-show, ez Káel Csaba koncepciója a *Doktor Faustus tragikus históriájának* színrevitelekor, amikor – *Dr. House* után szabadon – *Dr. Faustus* címen rendezi meg a Faust-legenda legelső nagy feldolgozásaként számon tartott Shakespeare-kortárs remeket. E pokoli mű, melyet Goethe olyan tökéletesnek talált, ha egy kicsivel korábban születik meg – és elkerüli az önkéntelen összehasonlítgatást Shakespeare-rel – ennél is többre vihette volna a klasszikusok elitlistáján.

Ám végre itt egy színház (Budapesti Kamara), amely talán előlépteti (poraiból és a kánonban egyaránt) ezt a kozmikus erejű darabot egy „elkárhozó-show” formájában. Ez az ötlet mennyei vagy pokoli estét egyaránt tartogathat számunkra. Show és színház találkozása nem példátlan eset, s az Erzsébet kori színház is szeretett átvenni, a maga testére szabni különböző „talált tárgyakat”. A show-műsor is manapság ilyen népszerű „szabad préda”, amiből, mint a bőség kosarából, mindenki egyaránt vehet, és alakíthatja át tehetsége szerint. Kezdve Dömötör Tamás fergeteges *Czúkor Show*-jától, amelynek szüzséjét Füst Milán *Boldogtalanokja* szolgáltatta, noha, jelen előadással ellentétben, nem használta fel magát a drámaszöveget. És lévén a show korunk tünete s tükré (?), természetes, hogy több előadás is „nyomokban tartalmazza” – legutóbb az Új Színház *Ahogy tetszik*-jében láttam bizonytalanul felbukkanni. Számunkra most a kérdés inkább az, hogy a Faustus-show *miért* show, és persze miért épp Faustus.

Valóság-show-érzetünket valójában egy trailer, avagy műsorelőzetes kelti fel, ami az előadás megkezdéséig pereg folyamatosan – ki ki minél hamarabb foglalja el helyét, annál többet láthat belőle. Itt magukat kifejezni képtelen emberek (maga Dr. Faustus, egy képviselő stb.) nyilatkoznak – kellően hitelesen – arról, hogy mit gondolnak az olyan filozófusról, aki valóság-show-beli szereplésre adja

a fejét. A bejátszás Kocsó Gábor „képviselő úr” szavaival ér véget, amikor végre sikerül, ha után is, befejeznie egy elkezdett mondatot. Majd Bozsó Péter, Dick bohócati szerepköréből logikus módon showmanné avanzsálva, elmagyarázza, hogyan viselkedjünk az este folyamán, s miként tapsoljunk, ha kigyullad a „taps” felirat. Ezután pedig Détár Enikő, a műsorajánlókból már ismerős riporter, immár mint hús-vér bemondónó olvassa fel a kórus szövegét, ahogy ezt a valóságban is szokta tenni a kertvév bulvárhíreivel.

Mindez idáig hitelesnek tűnik. Leszámítva azt a problémát, hogy bár még alig kezdődött el az előadás, máris mintha minimum kétféle kerete lenne az estének: míg az előzetes és a hírolvasó, avagy a kórus

valóság-show-t ígért, addig Dick mintha egy kibeszélő-show felé vinné el a játékot. Első látásra ez utóbbira utal Szendrényi Éva fotelekkel és „taps” felirattal ellátott tere is – igaz, később megpillantjuk a jakuzzit, ahol Dr. Faustus szeret olvasgatni –, a díszlet tehát önmagában hordozza az ellentmondást: mintha folyamatosan egyértelmű jelzések vennék semmibe az őket megelőző, szintén egyértelmű jelzéseket.

Az előadás a pillanatnak él, mondhatnánk, ez legfaustibb vonása, hogy egyetlen jelenetért eladja lelkét az ördögnek, mert önnön koncepcióját (koncepcióit) írja felül minduntalan. Ezért lehetséges, hogy a legkülönbözőbb tévés műsortípusok jelenjenek meg, amikor a pillanat úgy kívánja: így önmagában az, hogy Faustus kérdéseket tesz fel az ördögnek, elég ahhoz, hogy a kvízműsorokból ismerős világító és csipantó gombot nyomogathassák. Arról már nem is beszélve, hogy az ördög Faustus kérdéseire merőben korszerűtlen válaszokkal szolgál az univerzum titkairól, amennyiben a bolygók a „világ sarkai körül haladnak”, de hát ki tudja, talán épp a jó öreg patás ismeri az igazságot.

BALRA: Détár Enikő (Hírolvasó) és Kolovratnik Krisztián (Faustus)

LENT: Egri Kati (Mephistophilis) és Kolovratnik Krisztián

külön-külön működnének, olykor még viccesnek is tűnhetnek, de együtt éppen egymást semmisítik meg, amitől üressé válik egy előadás.

Pedig Szabó Stein Imre fordítása a jó értelemben véve ötletes, az ördögi művek szimpatikus hagyománya szerint Mephistophilisének káromkodásai állandóan falra festik az ördögöt. A show gondolata sajnos szintén az ő, sok helyen aktualizáló szövegéből ered, ahol „alulírott Dr. Faustus János” „okiratban” kínálja fel lelkét „jogi képviselője”, az ördög „tulajdonául”. Ez a mai kifejezéseket találékonyan használó, ennek ellenére elemelt, verses textus és történet azonban mégis kiveti magából bármilyen show-műsor realista keretét. Ugyanakkor a realista keret mindenféleképp gátjává válik annak, hogy komolyan vegyünk Faustus földöntúli tragédiáját. Amit pedig komolyan kéne vennünk – erre utal a kissé kínos befejezés, amikor hátul a kivetítőn felcsapnak az iróniától teljesen ment lángnyelvek, miközben Faustus kezét széttárva, krisztusi pózban hasra fekszik a földön.

Mindez azért is szomorú, mert tehetséges színészeket látunk. Kolovratnik Krisztián a főszerepben legalább olyan ördögi, mint – a megszokottal ellentétben – nőnemű ördögi párja, Egri Kati. Ők el tudnák vinni hátukon az estét, néha még az eltérő nemekből eredő lehetőségek kiaknázására is mutatnak igényt, de ezt sajnos a rendezés mégsem bontja ki. Ahogy a Jó és a Rossz angyalok Faustus lelkéért folyó belső lelki tusája sem érvényesülhet a külső keret miatt. Pedig Bank Tamás mint Rossz szellem jól hozza az ördögök hagyományosan kemény zenét játszó gitárosát. Szegény Majzik Edit Jó angyalát viszont talán gátolja a farsangi bálokra emlékeztető lepke-jelmez. Spindler Béla Wagnerja figurát teremt, csak nem értjük, milyen közegben.

Az elején ugyanis úgy tűnhetett, hogy Faustus paktuma a média világával kötötték, ebből a szférából pedig Bozsó Péter és Détár Enikő hírolvasója kísérték végig a játékot. Meglepő szerepkettőzéssel szintén Détár jelenik meg Helénaként az előadás végén, hogy hófehér ruhájában erkölcsi fölénnyel utasítsa el Faustus csókját. Hogy honnan ez a lenézés, előadásbeli hírlapolvasó-múltját tekintve milyen alapon húzza fel orrát a világszép asszony, végképp nem érteni. Kár, mert a furcsa keret nélkül Faustus tényleg elkárhozhatott volna, lévén ezen az estén Kolovratnik Krisztiánba kicsit belébújt a kisördög, vagy inkább beléköltözött a Pokol.

CHRISTOPHER MARLOWE: DR. FAUSTUS.
Valóság-show két részben
(Budapesti Kamaraszínház, Tivoli)

Fordító: Szabó Stein Imre. **Dramaturg:** Magyar Fruzsina. **Díszlet:** Szendrényi Éva. **Jelmez:** Berzsenyi Krisztina. **Rendező:** Káel Csaba.

Szereplők: Kolovratnik Krisztián, Egri Kati, Kocsó Gábor, Spindler Béla, Détár Enikő, Nagy Viktor, Kovács Ferenc, Bank Tamás, Majzik Edit, Cs. Németh Lajos, Bozsó Péter, Szűcs Péter Pál.

Egyfelől érteni vélem Káel Csaba feltételezhető szándékát, hogy „csináljunk valami mást”, „hozzuk közelebb a mához letűnt korok darabjait”, még szimpatikusnak is tartom. És a meglepő képzettársítások számára – ahol show és misztériumjáték egymásra találhat – valóban a színházi boncasztal tűnik a legmegfelelőbb terepnek. Ez a „fausti” nagyot akarás azonban gyakran vezet kárhoz. A tobzódó ötletek